

Parlamentul
Republicii Moldova

DJ-8 nr. 112
02 iulie 2019

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.156-XIV
din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii
(nr. 64 din 12.06.2019)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, în conformitate cu prevederile art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și expune următoarele.

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlul de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituție și art.47 din Regulamentul Parlamentului, referitoare la subiecții cu drept de inițiativă legislativă.

2. Prezentul proiect de lege are ca obiect de reglementare modificarea Legii nr.156/1998, în scopul:

- reglementării „pensiei personale” – ca alocație specială de care ar urma să beneficieze pensionarii cu un stagiul de cotizare de peste 45 ani;

- modificării modalității de indexare a pensiilor, indexarea urmând să fie efectuată de 2 ori pe an, la 1 aprilie și 1 octombrie, în mărime de 15% din „cuantumul pensiei calculate”, precum și stabilirea unui cuantum pentru pensia de dizabilitate care „nu va fi mai mic decât minimul de existență pentru anul precedent”;

- instituirii modalității de acordare a „dreptului la pensia asiguratului” pentru categoriile de urmași prevăzuți la art.25 din Legea nr.156/1998, cu achitarea acestora pentru o anumită perioadă de timp (până la 5 ani);

- reglementării dreptului de a solicita reexaminarea dreptului la pensie „anual”.

Potrivit Notei informative la proiectul de lege, modificările propuse au drept scop „asigurarea echității în rândurile beneficiarilor de pensii”.

3. În sensul propunerii legislative, invocăm art.131 alin.(4) din Constituție care stabilește că – *orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea cheltuielilor bugetare poate fi adoptat numai după ce este acceptat de Guvern.*

Menționăm că, în Nota informativă a proiectului de lege nu sunt prezentate toate cheltuielile necesare pentru implementarea prevederilor propuse în proiectul de lege, fiind specificat că - „calculul corect al sumei necesare va fi realizat de Guvern”. Totodată, menționăm că potrivit art.4 alin.(2) din Legea nr.156/1998, veniturile fondului de pensii se formează din *contribuțiile de asigurări sociale, transferurile de la bugetul de stat și alte venituri.*

Astfel, ținând cont de faptul că proiectul implică cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat, calculul cărora se propune să fie realizat de Guvern, subliniem că, întru respectarea prevederilor art. 131 alin.(4) din Constituție și art.58 alin.(2) din Regulamentul Parlamentului, precum și Hotărârea Curții Constituționale nr.29/2001 privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, proiectul de lege va putea fi adoptat doar dacă modificările propuse vor fi acceptate de Guvern.

4. Ținând cont de domeniul de reglementare a proiectului de lege, considerăm oportun ca proiectul să fie consultat cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale – în calitate de autoritate abilitată cu funcția de a elabora politici publice în domeniul protecției sociale, conform pct.5-7 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.694/2017.

De asemenea, întru respectarea prevederilor art.7 și art.11 din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional și prevederilor art.49¹ din Regulamentul Parlamentului, recomandăm ca proiectul de lege să fie supus consultărilor publice cu participarea tuturor părților interesate.

5. Ca observație de ordin general, atenționăm că, Nota informativă a proiectului de lege este întocmită cu încălcarea prevederilor art.30 din Legea nr.100/2017. Or, conform articolului menționat - Nota informativă a proiectului de lege (care se întocmește „conform modelului indicat în anexa nr.1”) trebuie să conțină inclusiv: *fundamentarea economico-financiară* (care să descrie impactul economico-financiar, cu indicarea cheltuielilor bugetare și nebugetare necesare pentru implementarea prevederilor noului act normativ); *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare* (care să indice lista actelor normative ce urmează a fi modificate sau abrogate, iar în cazul în care urmează a fi adoptate acte normative noi în scopul implementării prevederilor în cauză, se indică expres aceste acte).

6. Referitor la prevederile ce reglementează „pensia personală”, la pct.1 și pct.2 din Art.I al proiectului de lege, atenționăm asupra următoarelor aspecte:

a) Art.9 din Legea nr.156/1998, care se propune a fi completat, stabilește „categoriile de pensii” care se acordă în cadrul sistemului public de pensii. Totodată, conform art.11 alin.(1) din Legea menționată stabilește expres că, o singură persoană poate să aleagă și să primească o singură categorie de pensie, din lista celor indicate la art.9 (chiar dacă întrunește concomitent condițiile pentru mai multe categorii de pensii).

Astfel, atenționăm că, formularea propusă la Art.I pct.1 din proiectul de lege - „pensia personală” ar trebui să devină o categorie de pensie separată pentru care persoana ar avea dreptul de opțiune (în acest caz neavând dreptul să beneficieze concomitent de „pensia personală” și o altă categorie de pensie din lista celor specificate la art.9 din Legea nr.156/1998). În esență însă, intenția autorilor proiectului de lege este ca - „pensia personală” să reprezinte un adaos la pensia stabilită, care să fie achitat suplimentar pensiei stabilite, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de 45 de ani și mai mult.

Prin urmare, ținând cont de prevederile enunțate și de „dreptul de opțiune”, recomandăm ca noțiunea de „pensie personală” să fie revizuită, fără ca acest adaos să fie inclus în categoriile de pensii enumerate la art.9 din Legea nr.156/1998.

b) Potrivit art.1 din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale – „asigurat este persoana fizică aptă pentru muncă, cu domiciliul sau reședința în Republica Moldova, avînd obligația de a plăti contribuții de asigurări sociale în vederea beneficiii de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege”. Menționăm că, noțiunea de „asigurat” nu se referă la persoanele care și-au stabilit deja pensia și nu mai continuă să activeze în câmpul muncii.

Astfel, atenționăm asupra necesității de revizuire a termenului de „asigurat”/„asigurații” de la Art.I pct.2 din proiectul de lege, în contextul în care intenția autorilor proiectului de lege, expusă și în Nota informativă a proiectului, este de a acorda dreptul la un supliment la pensie, în cuantum de 15% din pensia medie pe țară pentru anul precedent, pentru persoanele care au un stagiu de cotizare de 45 de ani și mai mult, indiferent de faptul dacă acestea continuă să activeze în câmpul muncii la momentul în care prevederile proiectului de lege vor intra în vigoare. Obiecția este relevantă și pentru Art.I pct.5 din proiectul de lege.

7. Cu referire la expunerea într-o nouă redacție a articolului 13 din Legea 156/1998, Art.I pct.3 din proiect, prevederile ce se referă la indexarea pensiei omit

componenta economică și condițiile formării coeficientului de indexare a pensiei. De asemenea, alineatul (3) propus pentru art.13, are o formulare ambiguă, fapt care poate duce ulterior la unele interpretări eronate a prevederilor legale, implicit la aplicarea neuniformă a prevederilor respective.

8. Cu referire la acordarea „dreptului la pensia asiguratului în cuantum integral” pentru categoriile de urmași prevăzuți la art.25 din Legea nr.156/1998, modificarea propusă la art.I pct.5 din proiectul de lege, atenționăm asupra următoarelor aspecte:

a) Potrivit art.24 din Legea nr.156/1998, pensia de urmaș reprezintă o categorie de pensie care „se acordă dacă persoana decedată beneficia de pensie pentru limită de vîrstă sau de pensie de dizabilitate ori îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii de dizabilitate”. De dreptul la pensia de urmaș beneficiază persoanele enumerate la art.25 alin.(1) din Legea nr.156/1998 (copii și soțul supraviețuitor care întrunesc condițiile specificate în articolul menționat).

Totodată, cuantumul pensiei de urmaș se calculează în conformitate cu prevederile art.26 din Legea nr.156/1998 - în cazul în care întreținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă, cuantumul pensiei de urmaș se calculează în mărime de 50% din pensia pentru limită de vîrstă aflată în plată sau actualizată.

Menționăm că, textul propus pentru completarea art.27 din Legea nr.156/1998 cu alin.(4), prevede „dreptul la pensia asiguratului în cuantum integral” pentru situațiile când beneficiarul de pensie decedat nu și-a valorificat dreptul la pensie pentru un termen de cel puțin 5 ani din momentul obținerii dreptului, urmașii având dreptul să beneficieze de cuantumul pensiei pentru perioada de timp rămasă până la împlinirea celor 5 ani.

Ținând cont de dreptul de opțiune (expus la pct.6 din prezentul aviz) și întru respectarea principiilor activității de legiferare statuate la art.3 alin.(1) din Legea nr.100/2017 (principiile coerenței, stabilității și predictibilității normelor juridice), este necesar să fie reglementat cu exactitate dacă „pensia asiguratului în cuantum integral” este o categorie de pensie aparte sau dacă urmașii (persoanele specificate art.25 alin.(1) din Legea nr.156/1998), au dreptul la această prestație concomitent cu dreptul la stabilirea pensiei de urmaș.

b) Art.27 din Legea nr.156/1998 reglementează modul de achitare a pensiei de urmaș, iar textul propus pentru completarea art.27 se referă la stabilirea unei noi categorii de prestație socială - „dreptul la pensia asiguratului achitată în cuantum integral” și modalitatea de calcul a perioadei pentru care se acordă aceasta. Astfel, atenționăm că textul propus pentru completarea art.27 cu un alineat nou nu se încadrează în structura logică a articolului menționat. Or, potrivit art.51 alin.(1) din

Legea nr.100/2017 – articolul are „caracter unitar și conține una sau mai multe norme cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei”.

9. Întru respectarea art.42 din Legea nr.100/2017 și a normelor de tehnică legislativă, este necesar ca denumirea proiectului de lege să fie expusă în următoarea redacție:

„L E G E

pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii”.

De asemenea, este necesar ca partea introductivă a Art.I din proiectul de lege să fie expusă în următoarea redacție:

„Art.I. – Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42–44, art.247), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: ”, în continuare urmând textul propus în proiectul de lege.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție Generală

Executori:

Sarivan Ana, tel.: 556

Iacob Alexandru, tel.: 825